

ПОГАНАЈ БОГ

časopis evanġelskih serbow

7. číslo

Budyšin, junij 1974

Lětnik 24

A što to pomha?

Pětrowe swjatowne předowanje džěše přisluha-
rjam „přez wutrobu“. Njebojaznje běše jim Pětr strašnu
wěrnosć do woči prajil:

Jězusa Nacarenskeho bě Bóh mjez wami wopokazal z
mócnymi skutkami a džiwami jako swogeho Syna. Tu-
toho Jězusa sće wy wzali z rukow bjezbóžnych a sće jeho
přibili na křiž a sće jeho na tak surowe wašnje morili.

Tutoho Jězusa je Bóh zbudził z mrtwych rozwjazawši
kolosće jeho smjerće.

To dyrbi cyla israelska chěža zawěrnje wědźec, zo je
Bóh tutoho Jězusa, kotrehož sće wy křižowali
z a K njeza a Ch rystusa
postajil.

Zidža běchu mjenjenja byli, zo je z Jězusowej smjerće
„jeho pad“ wotbyty. Snano běše w jich swědomju hišće
škrička palaceho wohenja; Wón je z čistej lubosću so
nam wěnowal. Na nim njeběše žanoho falša. Wón je nam
puć pokazal k njebjeskemu Wótcej.

My pak smy sebi jeho smjerć žadali njesmilnje wo-
lajo: Křižuj, křižuj jeho! Snano sami sebjě wjace nje-
rozumja, kak je to wšo takle džiwne přińć móhlo.

Jich tróšt při wšem drje běše: Wón je přebral. Wón je
wudychal. Njebě-li naše zadžerženje we wšem prawe,
tak so mrtwy wjace hóršić a wječić njemóže.

Snano je tež na Čichim pjatku, jako so njebjě začěmni
a móčne znamjenja so stachu, někotryzkuli so chcył sam
sebjě změrować: Derje, zo sym ja njewinowaty na jeho
smjerći. Ja sym jenož přihladowal.

Pětrowe předowanje pak so wobroća na „cyłu israe-
lsku chěžu“: Wy sće jeho křižowali, Woni wšitcy hroma-
dže su mjenjeni. Woni su jeho smjerć zawinowali. Woni
su Božu lubosć, Božeho mesiasa wotpokazali.

To jim džěše „přez wutrobu“, přetož swój hrěch spó-
znachu. Prjedy běchu hordže smějo sej Boži hněw wo-
žadali: Jeho krej njech změrom na nas přińdže. Woni so
móćni čujachu. Što móže nam tutón wbohi, wusměšo-
wany a hanjeny čłowjek načinić?

Z najwjetšej bojoseju so prašeja: Wy mužojo, lubi bra-
třa, što mamy činić?

Nětko wšak by móhl Pětr podobnje wotmołwić kaž
tehdom wyši měšnicy a pismawučeni Judašej, kiž bě so
w swogej styknošći wuznal: Ja sym zlě na tym činił, zo
sym njewinowatu krej přeradžil, zo jemu smějicy pra-
jachu: Što to nas nastupa? Hladaj sam!

Pětr móže hinak nastrožanym Židam radzić:

Čińće pokutu a dajće so kóždy křićić na mjeno Jězom
Chrysta k wodaću wašich hrěchow, tak dóstanjeće dar
swjateho Ducha. Přetož wam a wašim džěcom je so slu-
bjenje dóstało.

Budže z tym što pomhane?

Přeměni so z tym něšto na jich njeskutku?

Zidža ze swogej pokutu njemóže zlosć do dobrego pře-
měnić.

To je Bóh činił.

Bóh je swogeho Chrystusa ze smjerće zbudził.

Bóh je dał zeschadźec z Jězusowej smjerće nowe ži-
wjenje!

Mrtwy je zaso žiwy.

Nic čłowska skaženosć, ale Boža swjatosć je dobyła.

Džens Boži Syn ma dobyće,

kiž z čěmnej smjerće stanyl je,

haleluja, haleluja!

w wšej bójskej krasnosći,

tuž smy my z toho wjeseli,

haleluja, haleluja.

Tuž rěka Pětrowa wotmołwa, zo smědža so samo hrěš-
ni Zidža Chrystusoweho stanjenja radować. Woni běchu
sej Chrystusowu smjerć wožadali, a nětko plaći tež jim
Chrystusowe jutrowne dobyće.

Tak ma Bóh čłowjekow lubo!

Tak ma Bóh žiwjenje lubo!

Bóh chce, zo njebychmy w swogich hrěchach wumrěli,
ale so wobročili a žiwi byli – w swjatosći. Přetož hrěšić,
w hrěchu wostać, to je smjerć, to je wěčna smjerć.

A š t o t o p o m h a , h d y ž s o h r ě š n i k w o b r o ć i ?

Naša logika, naš rozum nam praji: N i č o ! Čhiba je-
nož, zo směmy nadžiju mjeć, zo so zlostnik dalšich nje-
skutkow snano zdawa.

Na njeskutku so z tym ničo změnilo njeje.

Štóz so pokućić a so z tym „da wumóc z tutoho wopač-
neho naroda“, je zdobom stupil do Božeho wuzwoleneho
luda, z čěmy do swěta.

Je to jenož wučba, terorija:

wodawanje hrěchow?

nowe žiwjenje přez pokutu?

přewinjenje smjerće?

Za Židow tehdom bě to zbóžna woprawdźitosć. Woni
běchu Pětrowe předowanje zrozumili a dachu so we wul-
kej ličbe křićić. Za nich započea so z tym cyle nowe,
radostne, swjate žiwjenje.

Jim bě Pětrowe předowanje „přez wutrobu“ šlo, do-
kelž spoznachu swój hrěch w jeho cylej wulkej straš-
nosći.

Pětrowe předowanje přemó jich wutrobu, zo so wobro-
ćihu ke Chrystusej.

Hdy by nam pónaće našeho hrěcha „přez wutrobu“
šlo, by so nam tež pomhać hodžalo, zo bychmy stupili
do Božej zbóžnišće, do Božeho swětlišeho swě-
ta, do Božeho krasnišeho přichoda.

Rybički a róže

Ja sym wotrostł na farje w Hra-
decu. Tole městačko běše tehdom hi-
šće tak cyle wjesne. W léce 1930/31
chodžach přenje léto do šule. W tu-
tym času jězdžachu kóždu sobotu
wjesnjenje do města na wiki. Haski
wokoło Wulkeho hermanka pjelnja-
chu so z wozami a karami. Konje
žerjachu měrnje swój wows z měcha,
kiž bě jim přez hłowu sčehnjeny, zo
jim pod hubu wisaše. Ludžo předa-
wachu w budkach, na wobročonych

truhach abo na samym plestrje po-
dołhojte častki mjaso, zeleninu, pje-
riznu, žiwe kózlatka, kornikle a hoł-
bje, wanje a džěže za chlěbpje-
ćenje a koše. Mać bě mi raz kupila
za mało pjenjz młodeho psa. Wona
měješe tele wiki z jich wosebitej
poeziju lubo a mje tam husto sobu
bjerješe. To běše za mnje přenje a
wažne powučenje. Do polwjesneho
charaktera našeho města slušeše tež
wojerska wobsadka. Čłowjek by mě-

nić móhl, zo je jejny hłowny na-
dawak, rano na třelenje spěwajo wu-
čahnyć a wječor w 9 hodž. swjatok
trubić, zo by léčne směrkanje měto
swoje wosebite kuzło.

Ale ja wšak chcych poprawom rě-
čec wo Pepiku. Wón běše tehdom
mój najlepší towarš. Byrnjež běch-
mój jenak staraj, bě wón tola za far-
skeho syna njewšědný přecel.

Mojej staršej běstaj z někajkeje
přičiny mjenjenja, zo maja sej džěć

wot najzašeje mladosće same svojich přecelow wuzwolić. Njewěm wšak, hač to njejstaj druhdy wobžarowało, ale rjekloj ženje ničo njejstaj. Ja běch wolil — a to z polnym přeswědčenjom. Farska zahrada so stajnje mjerwješe ze šwitu njemdrych hólčatow, kiž mějachu hlówu polnu przylow a brjuch prózdny. Tuž bě za nich pokruta ohlěba a hornč twaroha přihotowany.

Druhdy wšak so stawaše, zo wosadni k nam přiwjedžechu swoje pěknje zdrasćene džěci, zo bych z nimi za čas jich wopyta zaběrał. To wšak sym činił, ale nic wosebje rady.

Pepik njeměješe nana, znajmjenša ja ničo wo nim zhoňil njejsym. Mać njeměješe za hólca chwile. Tuž bě wón swobodny kaž ptačk a wjele zajimawiši hač wšitke druge džěci. Z nim so rěčeše z hinašimi słowami. Z nim so njechodžeše na wopyt, ale do rěki na kupanje, hdžež pěskarjo

(kotřiž pěsk wožachu) swoje konje myjachu. Raz bě Pepik něšto tyzkow wojskeje municije na pustym polu za faru namakał. Mój z njeje z kamjenjom wuklepachmoj kulki a pulwer nasypachmoj na hromadku a čisnychmoj šwabličku do njeje.

To běchu tajke normalne zabawy. Při tym bě wažne, zo nam wětr žiwjenja wokoło nosa duješe — cyle hinašeho žiwjenja, hač běch to z farskeho domu zwučeny.

Raz tam zady gymnazija ležeše wandrowski dospolnje pjany. Hnydom bě tam wokoło njeho črjoda harowacych džěci, hdyž pjaneho na karu čisnychu a jeho na direkciju gymnazija dowjezechu.

Z Kopečka — z haski, kotraž wjedže z Małeho hermanka k farje dele — so wołaše: „Popadnje paducha!“ Dele motaše so suchi mlody čłowjek, a za nim čerješe hromada ludźi. Z chěžow přichwatachu hišće druzy. Jedni běchu přeswědčeni, zo bě koło kradnył, druzy běchu sebi runje tak wěsci, zo pokrutu chlěba. W starych časach běše kóždy winowaty, so na lójenju zlóstnika wobdžělić, ale tole běše něšto cyle druge. To běše lute surowe honjenje. Skončnje bě něchtó suchemu młodźencej nohu stajil, zo so wali. Wudychany policaj ležacemu ruce z rječazom sputa,

Njedaloko fary běchu hoberski štom pušćili. Štom padny na jednoho z džělačerjow a jeho mori. W mjehkekej pjeršći bě potom hišće wočišć manšestroweho wobleka znjezboženého widžeć.

Při tajkich wěcach běchmy my stajnje pódla.

Džensa so pedagogojo a psychologojo prócuja džěci wobarać před tajkimi nazhonjenjemi. Tež mi so to zda być zle a surowe. Tehdom pak bě mi to njesměrnje zajimawe a mje z mocu wabješe. W žiwjenju — tež w žiwjenju džěsća — ma zlo a smjerć njeposrědnu móc. Mi pak so zda, zo přiroda strowemu mlodemu čłowjekkej dawa džiwnu móc wobaranja a zahojenja zranjenych mysłow. Móžemy džěco docyla zwarnować před zlym, móžemy tak činić, kaž by tu ničo zleho njebyło? Njebychmy džěco runje z tym dowjedli do najwjetšeho stracha?

Wěrnó wšak je, zo bych do tutoho swěta jenož na časy sej wulećał. Doma mějach swoju dobru wokolinu, do kotrejež wšak slušeše Pepik. Runje wón mje tak mćenje k sebi čehnješe.

Při wšem wšak mam jenož tři zetkanja z nim tak jasnje před wočmaj, zo móžu je wopisać.

To přenje na Małym hermanku w Hradecu, Pepikowa mać přechahowaše nastajnosći wot jednoho do druhého bydlenja a nětko tam bydleše w jednym z pisanych, ale strašnje zanjechanych domčkow.

W lécu to běše. Pepik běše bosa. Jeho koče wobličo běše cyle pihawe a włosy wot slónca wusmahnjene. Jeho roztorhane cholowy wisachu jemu ze jedne jeničke slě, kiž bě sej překi přez chribjet připinył. Tajki chych tež rady chodžić, ale njesmědžach.

„Halo!“ wołaše Pepik.

Wón měješe škleńcu, kaž ju maš za zawarjenje. W njej bě woda a we wodže 10 abo 15 rybičkow, nic wjetše hač džěacy porst.

„Zwotkel je maš?“

„Nałóžil sej je sym.“

„Hdže?“

„W kanalu!“

„Što z nimi chceš?“

„Nó — jěsć, ty mudračko!“

Ja so boju, zo smój je žiwe popjekłoj.

* * *

Ja prjedy hižo spomnich Pepikowu mać. Wona pak je wjace hódna hač jenož spomnjenja. Wona běše trochu tak stara kaž moja mać — tehdom potajkim hišće poměrnje mloda. Kaž moja mać běše tež wona jara rjana: wulka, šwižna z markantnym mjězwočom.

Wona běše wosadny socialny problem. Nic tak jara, dokoľž móžeše lědma swoje džěci zežiwić, hač wjele bóle na kajke wašnje to činješe. Štyri džěci měješe, a džensa hišće nje-móžu sej wujasnić, kak móžeše kóžde džěco hinaše swójbne mjeno měć. Wěsty čas džělaše „pola města“, to rěka, zo hasy mjecěše. Při tym nošeše šěroki klobuk wupyšeny z kumštnymi wišnjemi. Potom zaso so zhubi z Hradeca a wróći so po času jako absolwentka někajkeho okultneho kursa. Nětko chodžachu k njej z Hradeca wosoby, wo kotrychž mě-

nješe, zo slušeja do najlěpšeje towaršnosće.

Džensa přiřdže mi do mysłow, zo je tehdom snadž wažnu rólu hrała jejna najstarša džowka. Wona wšak bě starša hač ja, tuž ju jara njeznajach. Ja jenož hišće wěm, zo so moja mać jara staraše, hdyž wona do Prahi woteńdže. Wona běše tam pječa pola filma, a jej rěkachu „madam“. Bórže wšak so zaso wróći. Po wójnje so wuda. My wjace w Hradecu njeběchmy, ale slyšał sym, kak bě powšitkowne spodžiwanje, zo bě běla zdrasćena. Jeje najstarši syn njeseše šlewjer.

Jedyn čas bydleše Pepikowa mać w měšćanskej twjerdžiznje. W tutej katakombach běchu měšćanske konjency, kowarnja, škleńčernja, bli-darstwo. Krasnje tam wonješe za kobjacymi jablukami, za klijom a škleńčerskim kitom. Tam w tutej starej twjerdžiznje bydlichu někotre chude swójby a tež Pepikowa mać ze štyrjomi džěcimi.

Ale stara twjerdžizna dyrbješe so zwottorhać. Mužoj běchu hižom horka z džělom započeli, hdyž delka hišće swójby bydlichu, a mějachu z džělom tak nužne, zo samo hišće patoržicu z motykami hrózbnje zachadžachu.

Polu nas doma bě wašnje, zo staršej hodowny štom pyšeštaj. My jón hagle wuhladachmy, hdyž běchu swěcy zaswěćene. Mi bě napadnyło, zo pola Pepika džěci same štom při-hotowachu. Pepikowy starši bratr jón hagle w poslednim wokomiku kupi, hdyž chcyše je předawar skónčnje wotbyć a je tohodla tuňšo wote-da. Pepikowy bratr njeseše štomik dom. Při tym wotleća džělačerjam zmjerzła škruta pjeršće a zarazy Pepikoweho bratra.

Tuťon patoržiski wječor bě Pepikowa mać z džěcimi pola nas. Ja wšak so tak prawje na tuťon wječor wjace dopomnić njemóžu, wěm jenož, zo bě styskny a česny. Moja mać hewak sej dokładnje přemyslo-waše, što ma so činić. Tón raz pak k tomu ani chwile njebě, ale wona na blaku wšitkich k sebi přeprasy. Wot tutoho časa měješe ju Pepikowa mać njesměrnje lubo. Hdyž smy z Hradeca wučahnyli, je nam wona porjadnje pisala. Wšitke jejne listy běchu polne dobreho ducha. Posledni list wot njeje dóńdže krótko po mačérnej smjerći. Naš dopis, z kotrymž jej wozjewichmy mačernu smjerć, je so najskerje dołho tam a sem bludžil, doniž so njeje skónčnje něhdže zhubil.

* * *

Po wójnje a z tym po swojim džěle w jednej fabrice běch ja sam lutki wostał w lěčnym času w našim Praskim bydlenju. Naši běchu wotjěli do prózdny, a ja běch so njedočakany zapisal so wurjadneho semestra filozofiskeho studija. W tym času zetkach so zaso z Pepikom, a to bě to druge, na kotrež so derje dopominam.

Raz so njenadžicy zazwoni. Ja wočinach durje, a na čmowojtym koridorje steješe mlody čłowjek.

„Njeznaješ mje? Ja sym Pepik.“

Wězo! To běše hišće to samsne koče wobličo, nětkle wšak zarosćene z někotre dny starym šćernišćom, jeho

wot slónca wusmahnjene włosy. Město tehdyšich slow méješe wojski pas.

„To je moja slubjena“, při tym pokaza na suchičku holcu z napinanym wobličom. Rozskubana wona bě a prošna. „Mój dyrbito so kusk wuspac.“

Ja jimaj přewostajich swoju stwu a so sam sčahnych do spanskeje stwy swojeju staršeju. Kmaňša mysl mi w tym wokomiku njeprjindže.

Nazajtra dyrbjach rano zahe na přednošk. Profesor méješe njelube nawučenje, zo w 7 hodž. započinaše a nječerpješe, zo studenca pozdžišo přichadžachu. Ja běch we wuskosćach, što činić. Ja njeběch tola lěta dołho Pepika wjace widzał. Štó wě, kak je so mjez tym wuwil? Wonaj pak dyrbještaj so wuspac. Tuž jemu rjeknych, zo njech spítaj tak dołho, kaž so jimaj chce. Ja mjez tym wotědu, a wonaj njech potom za sobu durje zaprasnjetaj.

Hdyž so wječor wróćich, bě so Pepik ze swojej slubjenej zhubił. Wšitko běše — ja njemóžu prajić w porjadku, ale tola tak, kaž běch jimaj to wječor prjedy přewostajił. Na bližce pak ležeše lisćik podzakowanja a pódla njeho steješe waza z kějajcy mi rózemi.

To běchu krasne, drohe róže, překrasne za moje studentske samotne bydlenje! Za Pepika však docyła tak lochko njebě, je wobstarac. Jeho slubjena dyrbještaj tak dołho w bydlenju wostac, zo by jemu durje móhla woćinić.

* * *

Po lětach běch za wučerja při mjeznych. Mój pedagogiski puć bě bjez wulkeje slawy a traješe jenož poł lěta. Džensa je mi jasne, zo so za wučerja njehodžu, ale tehdom mjěch to za jara wulku wěc. Ja však smědžach samo titul „profesora“ nosyc. Poprawom běch wukubłany na jendželšćinu a hudźbu, wučil pak sym wšo móžne: matematiku, chemiju, přirodowědu, molowanje, a na kóncu

sym samo holcy wuwučował w ručnych džělach.

Wšědnje chodžach do jeničkeje restawracije městačka na wobjed. Hewak běchu tam jenož małe korčmički. Polojca wobydlerstwa mje znajeješe, dokelž však jich džěci wuwučowach, kotraž běchu z wulkeho džěla runje tak džiwje kaž tehdom Pepik.

Na tajkim puću na wobjed zetkach Pepika. To běše tón třeci rak.

Něchtó na mnje přiłhna a mje mójnje wobjimaj.

„Halo! Hdže ty jow přindžeš?“

Ja dyrbjach najprjedy za dychom hrabać, zo bych sebi čłowjeka trochu wobhladał. Wusmahnjene włosy, koče, pihawojte wobličo, kotraž bě porjenšene z wuskej brodu pod nosom.

„A hdže ty jow přindžeš?“

„Ja tu džělam jako třechikryjer.“

„Njepraj mi, zo tajki polězeš na třěchu.“

Pepik bě „połny kaž tajka kanoana“.

„Ja mam džensa narodniny, a tuž smy tróšku ... Pój, wupijmój jedyn!“

Krasny dzeń běše, čas rózow, připojdno, hasy počne ludži, kotrychž džěci mam w šuli. Tam stejachmoj porno sebi. knjez „profesor“ a maza-

ny třechikryjer, wobaj jenak staraj, wobaj na sebjě hordaj, zo stejitaj na swojimaj nohomaj w powolanju. Pepik jara hibićiwj. Nadobo mjěch začuwanje, zo je wón sylniši hač ja. Jeho woči běštej tak počnej radosće, zo mje widži, tak počnej dowěry, kaž ju čłowjekoj maja, kotřiž su w młodosći zhromadnje wotrostli. Wězo bě jeho radosć čim wjetša, hdyž runje na swojich narodninach zetka stareho towarša.

„Tak póněžemj!“ rjeknych.

Nětk sam ani prawje njewěm, čehodla sym tole wšo wopisał. Snadž mačerje dla, kotraž bě za čas cyłeho žiwjenja přeswědčena, zo je mjez čłowjekami wulkich rozdžělow, zo pak so njesměmy ženje mjez sobu začpěwac.

Snadž sym to napisał žiwjenja dla, do kotrehož sym hižom jako hólcec pohladać móhl, dokelž mjěch Pepika. Ja sym do žiwjenja pohladał, a wón bě jo žiwy. Surowe, njesmilne, krute, ale wěrne žiwjenje. Žiwjenje, w kotrymž ludžo zle wěcy činja. Ja však ani njewěm, hač směm jim tak rěkać.

Tehdom připojdno w małym městačku při mjeznych běch jara blisko, zo bych tež něšto zleho skućil.

Pavel Soltesz

Evangelický kalendář 1974

Chór inquilinow w Budyšinje swjeći 400lětny jubilej

Chór inquilinow w Budyšinje swjeći 400lětny jubilej

„24. Juni 1574 sind die Schüler in der Ordnung in die Petrikirche geführt worden und haben ihren Sitz am Altar gehabt und die Bürger haben sich erboten, denen Schülern täglich Tische zu geben, damit das Chor Musik um desto besser bestellt werden möchte, desgleichen auch eine freie Wohnung vom Rate.“

Tak čitamy w starej chronice. Potajkim je 24. junij 1574 dzeń založenja chóra inquilinow, najstaršeho chóra Łužicy, kiž je bjez přestaća w Pětrowskej cyrkwi hač do džensnišeho dnja spěwał. Wuzběhnyć mamy, zo je měščanski magistrat institut inquilinow založil. Cyrkej a město běštej jednota, a magistrat čuješe so zamołwity za naležnosće cyrkwe. Inquilinojo mjěchju darmotne bydlenje w ewangelskej měščanskej šuli, w pozdžišim gymnaziju. Běchu to zwjetša chudzi, wjesni šulerjo, kiž pak dyrbjachu na kóždy pad derje spěwac móc. Inquilini scholae, tež incolini scholae. Słowa wuchadžeja z laćanskeho incolae, t. r. wobydlerjo šule.

Inquilinojo spěwachu potajkim na wołtarnišću, nic na łubi při byrglach. To je zajimawe. Chór běše liturgiski chór, nic z wumělskimi wustupami kemše porjenšacy chór. Hakle w pozdžišich časach je so to přeměnilo. Wotsalenje chóra z wołtarnišća na łubju při byrglach woznamjenja wěste duchowne wochudženje, kiž so tež w stawiznach cyrkwinskeje hudźby pokazuje. Džensa su so wěcywustojni zaso bóle na to dopomnili. Chór je zaso sobuskutkujo zaplěceny do cyłka Božeje služby.

Najwažniši nadawk chóra inquilinow běše cyrkwinska hudźba na

kemšach: Liturgija a figuralna hudźba. Inquilinojo mjěchju wězo tež spěwac při wěrowanjach a pohrjebach a na hasach jako kurrendanojo. — Dokelž z časami dosć kmanych spěwarjow w Budyskim wokrjesu njeměchju, wabješe magistrat wo tajkich w dalšich kónčinach. Zapisk spěwarjow 17. lěstotka mjenuje spěwarjow z wšěch kónčin Sakskeje, dale z Českeje, ze Šleskeje, z Madžarskeje, haj samo ze stron Baltiskeho morja.

Čežke časy zandženych lěstotkow přimachu tež do chóra inquilinow. 1634 bu Budyšin nimale docyła spaleny. Jenož Michałska cyrkew wosta před dospołnym wupalenjom wuchowana. Šulerjo gymnazija běchu rozčekali, wobydlerjo běchu tak wochudnyli, zo njemóžachu wróće inquilinow hospodowac. — Krótko po skónčenju 30lětnjeje wojny 1650 wustaji lékař dr. Mättig w svojim testamenće, zo ma so dań zawostajeneho nahladneho kapitala za potreby chóra wužiwać.

Mättigowu drohu hišće mamy, ale kapital je inflacija spožěrała. Měščan Franka, kotrehož pohrjebnišćo hišće na Tuchorju steji, bě tež tajki dobroćiel chóra. 1751 zawostaji tež podobny legat. — Chór méješe 12–14 městnow, běše 4hlóсны wobsadzeny. Za tydžen wón 4–6 hodžin pod nawodom kantora zwučowaše a to nimo šulskich nadawkow. Slawni kantorjo su jón nawjedowali. Jenož někotrych mjenuju. 1592–1603 Abraham Schädäus, po cyłej Němskej znaty hudźbnik. Wosebje znata wosoba běše Jan Pecel, kantor tu 1681 do 1694. Jeho kompozicije hišće džensa naši pozawnišća rady trubja. Jan Samuel Petri nawjedowaše chór jako hudźbny direktor wot 1770–1808.

Wón je jako komponist a spisowacel znaty. W 19. lětsotku njeběše kantorat z dosć kmanymi hudźbnikami wobsadźeny, ale wuznamnaj organistaj pak tam běštaj: Awgust Bergt, 1802—1837, a Korla Eduard Hering, 1838—1879. Wonaj běštaj wučerjej na seminarje a tak bjez wliwa na chór inquilinow. Hering běše załožer a nawjedowar znateho Budyškeho chóra. Na njeho dopomina hišće Jerijowa dróha, kotraž by potajkim serbsce lěpje „Heringowa“ rěkala.

1924 bu Horst Schneider za organista Pětrowskeje cyrkwyje powołany. Wón so prócowaše, twarjo na staru tradiciju chóra, přez wójnu a inflaciju chětro woslabjeny a wochudženy chór wožiwjeć. Zamołwi-

tosć za chór přewza cyrkej sama. Šulerjo tež druhich šulow z dobrymi hłosami buchu přijeci, zo móhl chór zaso 4hlósny spěwač. Tutón čas sym tež ja jako inquilinar dožiwił. Wězo zapřehnjeni běchmy chětro. W lětnym času mējachmy hižo rano 6.30 hodź. spěwač, potom 7.30 hodź. při hłownej Božej službje a zwjetša hišće 12.00 hodź. To běše njezdželo gymnaziasta. — Po poslednjeje wójnje do sta chór druhe mjeno: Domkantorei. — Njeboh kantorej Bauerj a nětčišemu kantorej Nobelej ma so dzakowač, zo je chór ze starej tradiciju tež džensa znate mjeno na cyrkwinohudźbnym polu wobchował.

A nětko dale: Soli deo gloria!

P. A.

Do jednoh Boha wěrimy...

Z tutym wuznačom jědźechu 21. a 22. apryla tutoho lěta ewangelscy a katolscy křesćenjo ze serbskich wosadow z fararjom Nawku-Zdžerjanskim a fararjom Bauerom-Hušćanskim na ekumeniske zetkanje do sudodneje Pólskeje.

Rano w 6 hodź. so na puč podachmy. Prěni raz zastachmy při pólskej hranicy. Pólski cłownik so njemalo džiwaše, hdyž swojej rěči podobne zynki slyšeše. My jědźechmy dale w směr do Wrocławja (Breslau).

Sobotu dopoždnja. Pólsky burja woraja z konjemi swoju rolu. Druzy steja z jejkami, pjeriznu a druhimi produktami na wikach.

We Wrocławju mamy přenje zetkanje z katolskej a tež z ewangelskej cyrkwy. My sebi wobhladachmy katolsku katedralu a smědžachmy so z katolskim biskopom zeznać. Słowa wutrobneje lubosće nas bórže zwjazowachu. Biskop přeješe Serbam we Łužicy Bože žohnowanje a wšo dobre. Na to džěchmy do ewangelskeje cyrkwy. Tamny farar rozprawješe nam wo duchownym žiwjenju w ewangelsko-pólskich wosadach.

W katolskich cyrkwjach widžachmy, kak tam wěriwo do Božeho domu chodžachu, zo bychu so sěcha modlili, čitali a snano tež poplakali. Stari a młodži čakachu před spowědnymi stolami, zo bychu so swojich hrěchow spowědač móhli. Bože domy njejsu ženje bjez wosadnych.

My so dale měrjachmy do Trebnicy. To je małe město z krasnej hnadownej cyrkwy. Při cyrkwi je chorownja. My zastupichmy do Božeho domu čicho so pomodliwši. My wobdźiwachmy krasnosť tuteje cyrkwy. Na to powitachu nas smilne sotry a pohosćichu nas z kofejom a dobrymi pomazkami. Wono bě popoždnja!

Tale čistota! Tónle porjad!

Někotryžkuli koriguje swoje prjedawše mjenjenje.

Hodžinki so chětrje minychu. My jědźechmy dale — do Skorogošća. Skorogošć je katolska wosada z něhdže 3200 dušemi. Tam budžemy přenocowač a njezdželu hromadže z pólskimi křesćanami Boha chwalič.

Z wutrobnymi słowami nas powita wosadny farar, br. Jerzy Bogusiak. Z nim nas witachu pomocnicy farskeho domu. Lubje so wo nas staraču. Z mjehkim chłěbom a domja-

cej kołbasu nas hospodowachu.

Kaž w starodawnych časach ma farar sam swoje burstwo — 2 krowje, swinje a pjeriznu. Tuž je na farje hdys a hdys swinjorězanje.

Přjedy hač so po wječeri rozeždžechmy do swojich kwartěrow, zhromadžichmy so w Božim domje k wječornej modlitwje. Ze swojich ewangelskich a katolskich spěwarskich spěwachmy a br. Bogusiak předowaše. Mučni po napinacym a naziwjenjom poňnym dnju džěchmy do priwatnych kwartěrow. Najebač wšerje sprónoty hišće někotre hodžinki bjesadowachmy z lubymi, přecelnymi hosćićelemi.

Njezdželu rano wšak bychmy rady so wuspali, ale w 7 hodź. su přenje kemše. Boží dom so pjelni. Mocne kěrlušy so zaspěwaja. Wjele Polakow spěwa z hłowy. Woni cyle wěsće njejsu porědko w Božim domje!

W 11 hodź. su přichodne kemše. Městna za kemšerjow dawno njezdžehaja. Delka a na łubjach dyrbja mnozy stač.

Jako ewangelski farar směm při Božim blidze swjate wotkazanje w katolskej cyrkwi nazhonič. To by před lětami hišće njemóžne bylo. Ja wučitam Ewangelij w serbskej rěči. Potom spěwamy z ewangelskich spěwarskich: Njeh stajnje zawostanu, ow Božo, při tebi ... Br. farar Nawka porěči w pólskej rěči rozprawjejo wo nas Serbach. Wón spomina, kak je so wjele dobrego, pobožneho serbowstwa minyło. Čim nuznišo je, zo so pólscy a serbscy křesćenjo mjez sobu we wěrje posyluju.

Njezdželu popoždnja zwjeselichu nas wyše šulerki z rjanym młodostnym spěwanjom. Škoda, zo dyrbjachmy bórže zaso na nawrót do domizny myslíč.

Wuće wobohačeni běchmy.

Zhromadnje běchmy so wjeselili w pobožnej myslí.

Rjanu hospodliwosć běchu nam Polacy wopokazali.

Naše zetkanje bě nas we wěrje posylilo.

Haj: Do jednoh' Boha wěrimy!

Hišće raz so svojim lubym pólskim hosćićelam wutrobneje dzakujemy. Da-li Bóh přińdže bratr farar Jerzy Bogusiak w nazymje 1974 do Huski na stolětny jubilej našeho Božeho domu. farar H. Bauer-Hušćanski

Cyrkwička w Sprjowjach pola Delnjeho Wujezda. To drje je po cytych Serbach jenička tak dočista z drjewa natwarjena cyrkej. W Pólskej smy tam a sem nadešli drjewjane Bože domy. To su wosebite parle ludoweje kultury.

Z wosadow

Malešecy. Po dothej a čezkej operaciji w Budyskej chorowni smy swoju lubu mač Martu Gruhlou rodž. Hanušec dnja 24. meje 1974 w Malešecach pochowali. Za nju běše to wulka radosć a spokojenje, hdyž smědžeše wosebje w poslednich měsacach na choroložu začuwač, kak so mnozy Serbja z Malešec wo nju starachu a ju často wopytachu. Mjez mnohimi chcu tu wosebje sotře Emu a Lejnu Rozec z Malešec mjenowač, kotrejž z njewšědnej lubosću našeje lubej mačeri dobrotu wopokazowašćej. Jimaj chcu so tu zjawnje z wutrobu dzakowač.

Kurt Gruhl

w mjenje wšěch přiwuznych

Motiwaj z rjaneho Njeswačidlskeho parka. Na 2. stronje widžimy, kak so rjana a zmužita grjekska bohownka Atalante z wuspěšneje hoňtwy wróci. Jedna z krasnych kamjentnych wozow.

Wo Serbskim cyrkwiskim dnju 22. a 23. 6. 1974 w Rakecach móžemy hakle w přichodnym čisle rozprawjeć.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadža jonkróc za měsac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjajuje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hlowny zamołwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswačidlski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čisć: Nowa Doba, čisćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1162)